

Böda och Hornsö ekopark kan främja mångfald, friluftsliv och turism i Kalmar län

Ekoparkerna [Böda](#) och [Hornsö](#) i Kalmar län är två värdefulla skogar för biologisk mångfald, friluftsliv och naturturism. Sedan en tid tillbaka växer dock kritiken mot Sveaskogs sätt att förvalta dessa två statliga skogsområden på sammanlagt 15 000 hektar.

En olycklig följd av [riksdagens beslut 2010](#) om att renodla Sveaskogs uppdrag.

Med detta brev vill vi uppmärksamma er riksdagsledamöter här i Kalmar län att en annan förvaltning av Böda och Hornsö inte bara är möjlig, utan även önskvärd då detta skulle öka ekoparkernas bidrag till naturvård, folkhälsa och landsbygdsutveckling.

Böda och Hornsö kan bidra mer till länets biologiska mångfald

Idag är 21 800 hektar av skogarna i Kalmar län formellt skyddade. Det motsvarar tre procent, vilket kan jämföras med Sveriges löfte till omvärlden för tio år sedan att skydda minst 17 procent av våra skogar, ängs- och hagmarker, kuster, fjäll och andra naturtyper.

Många forskare och experter håller Hornsös skogar som ett av Västeuropas viktigaste områden för hotade insekter. Här finns bland annat bortåt 700 kända arter av vedlevande skalbaggar, varav mer än 200 arter är rödlistade. Dessutom tillkommer många sällsynta fjärilar, tvåvingar och andra insekter.

De senaste åren har det förekommit konflikter i samband med planerade avverkningar i Hornsö ekopark. Det finns även skilda uppfattningar om rätt bestånd skyddas, hur parkens så kallade naturvårdsskogar ska skötas och vem som ska finansiera olönsamma skötselåtgärder. 16 år efter invigningen är den exakta storleken och bitar av ekoparkens gränser oklara.

Även Bödas skogar hyser unika natur- och kulturvärden och området är kanske mest känt för sina många och välbevarade fornlämningar från järnåldern. Men trots att 14 år har gått sedan ekoparken invigdes har ännu ingen utlovad ekoparksplan publicerats. Något som stärker bilden av att Sveaskog inte tar sitt eget förvaltningskoncept på allvar.

Ett starkare och mer omfattande skydd av dessa två ekoparker skulle i ett slag tillföra det formella skogsskyddet bortåt 10 000 hektar, vilket skulle öka mängden skyddad skog i länet med nästan 50 procent. En åtgärd som skulle göra skillnad för flera fågelarter och för många hotade insekter och växter.

Böda och Hornsö kan främja folkhälsa och det rörliga friluftslivet

Skyddad natur är viktig för friluftslivet. Många uppskattar skogar för promenader, strövtåg, träning, svamp- och bärplockning och avkoppling. Under vårens coronapandemi har antalet besök i reservat och nationalparker i närheten av större städer ökat. Vårt län hyser två

nationalparker (Blå Jungfrun och Norra Kvill) och över 200 naturreservat. Tillsammans handlar det om nästan 58 000 hektar varav knappt hälften (25 000 hektar) är vatten.

Över 75 procent av dessa skyddade områden är mindre än 250 hektar och bara tio är större än 1 000 hektar. Flera av de största reservaten består dessutom mest av skärgård, hav eller sjöar. Om analysen görs utifrån landyta eller mängd skog blir snedfördelningen mot många små reservat än tydligare. Bara två reservat omfattar mer än 1 000 hektar land och bara tre naturreservat hyser mer än 500 hektar skogsmark. Stora sammanhängande och skyddade skogar är alltså sällsynta i Kalmar län. Något som hämmar friluftsliv och rekreation.

Små skyddade naturområden är viktiga för den biologiska mångfalden och kan även tjäna det rörliga friluftslivet väl. Men deras ringa storlek begränsar antal besök och särskilt längre vistelser. Dessutom blir det svårare och dyrare att ansvara för önskad infrastruktur för transporter, information, övernattnings och hantering av sopor och skräp. Här kan ett antal större sammanhängande skogar göra skillnad för rekreation, friluftsliv och avkoppling för länets invånare. Det är även värt att notera att några av de största reservaten, som Allgunnen och Bökakustens östra, gränsar till Hornsö respektive Böda ekopark.

Böda och Hornsö kan gynna länets besöksnäring och naturturism

Med drygt två miljoner gästnätter under juni, juli och augusti är Kalmar Sveriges fjärde mest besökta sommarregion efter Stockholm, Västra Götaland och Skåne. Öland är ett av våra stora resmål och särskilt då den norra delen. En kvalificerad gissning visar att de norra delarna av Borgholms kommun noterar närmare en halv miljon gästnätter, vilket skapar turismintäkter på runt 250 miljoner kronor och är grunden för 50 - 100 turistföretag, som erbjuder boende, måltider och aktiviteter. Den stora turismmagneten är Böda Sand Beach Resort och andra campingar, där sol och bad lockar mest. Att naturum Trollskogen på norra udden av Öland förra året noterade drygt 75 000 besök, visar dock vilken viktig roll naturen och Bödas skogar spelar.

Böda ekopark hyser framför allt ett rikt kulturarv med unika fornlämningar från järnåldern, men även sällsynta orkidéer, stormvridna tallar och jätteekar. Med sina många stigar och skogsvägar och plana topografi är området särskilt lämpat för att upptäckas på cykel. Ett ökat fokus på ekoparkens skogar kan även bidra till fler besökare före och efter högsäsongen i juli och kan därmed ge en längre säsong och öka lönsamheten bland traktens turistföretag. Den senaste tiden har kritiken mot Sveaskogs förvaltning växt. Personer med god insyn i ekoparken vittnar bland annat om stora avverkningar och skadade fornlämningar. Uppenbart är även att tidigare förhoppningar om en satsning på en småskalig naturturism i samverkan med Sveaskog har grusats. Många upplever att Bödas skogar numera sköts som vilka produktionsskogar som helst.

I Hornsö ekopark är däremot besöksnäring och naturturism ännu i sin linda. Trots att Sveaskog i sin egen ekoparksplan pekar ut Hornsö som idealisk för friluftsliv, har skogsbolaget i praktiken gjort lite för att utveckla områdets besöksnäring. Att förfoga över

ett drygt 10 000 hektar stort skogs- och vildmarksområde i södra Sverige är helt unikt. Detta kan i framtiden bli södra Sveriges största nationalpark på land, och destinationer som Omberg och Tiveden visar tydligt på skogens potential som framtida besöksmål.

Enbart Ombergs Turisthotell omsätter idag drygt tolv miljoner kronor och omsättningen har tredubblats de tio senaste åren. Ombergs ekopark är på 1 700 hektar och ytterligare en handfull boenden och aktivitetsföretag verkar i och i närheten av ekoparken. En färsk kartläggning från Tiveden visar att drygt 15 företag redovisar över 80 000 gästnätter, vilket ger minst 18 miljoner kronor i lokala turismintäkter och skapar mer än 30 årsarbeten. Detta på en fjärdedel av den yta som Hornsö ekopark och närliggande reservat erbjuder.

Ett aktivt ägaransvar i riksdagen kan optimera nyttan i länets ekoparker

Tio år efter riksdagens beslut om att tydliggöra Sveaskogs uppdrag står det klart att beslutet fått olyckliga konsekvenser för våra ekoparker. När riksdagen beslutade att statliga Sveaskog ska leverera en marknadsmässig avkastning från ett affärsmässigt skött skogsbruk, hamnade andra möjliga näringar och värden i kläm. De senaste årens förvaltning av våra 37 ekoparker, som tillsammans omfattar nästan 245 000 hektar, är tyvärr ett bra exempel på detta.

Inte heller har regeringen Reinfeldts beslut i [februari 2014](#) att inkludera ekoparkernas naturvårdsskogar i Sveriges formellt skyddad skogar gjort någon större skillnad. Insynen är begränsad, det är oklart om rätt skogar skyddas och om de lämpligaste skötselåtgärderna utförs. Dessutom växer kritiken från flera håll, vilket även inkluderar att flera av [Sveaskogs nyckelpersoner](#) har valt att säga upp sig i protest mot hur ekoparkerna förvaltas.

I slutet av 2017 presenterade besöksnäringens utredningen [Ett land att besöka](#) (SOU 2017:95) sitt betänkande. Där slog utredarna fast att *”Det statliga skogsbolaget Sveaskogs ekoparker har stor potential att utvecklas utifrån värden för natur- och kulturturism. Ekoparkerna kan långsiktigt bidra till hållbar turism med ett växande antal företag och ökad sysselsättning i anslutning till parkerna. Detta bör tydliggöras i Sveaskogs ägardirektiv.”*

Ett halvår senare presenterade en samlad besöksnäring sin nationella [strategi för svensk naturturism](#). Strategin föreslår att *”regeringen kompletterar Sveaskogs ägardirektiv med uppdrag att utveckla de ekoparker med störst potential till hållbara naturturismdestinationer.”*

I höstas lämnade riksdagsledamöterna Tomas Kronståhl (S) och Anders Åkesson (C) in en [motion](#) som uppmanade regeringen att inleda *”en översyn av förvaltningen av Sveaskogs ekoparker med syftet att öka de ekonomiska mervärdena för Sverige och samtidigt främja den biologiska mångfalden i våra skogar.”* Kronståhl och Åkesson är inte ensamma om att skriva motioner om landets ekoparker. Riksdagsledamöter från bland annat Östergötland och Dalarna har i olika motioner under flera år presenterat liknande tankar och förslag.

Förra året inleddes samtal mellan Högsby, Nybro och Mönsterås kommun om möjligheten att omvandla Hornsö ekopark till en framtida nationalpark. Ett förslag som fått stöd av såväl

Sveaskogs förre ordförande Bo Dockered som lokala miljö- och naturskyddsorganisationer. Framtiden för Hornsö ekopark och en möjlig nationalpark har även debatterats flitigt det senaste halvåret i tidningen Barometern.

Med detta underlag vill vi visa på den potential som ekoparkerna Böda och Hornsö har för naturvård, friluftsliv och besöksnäring i Kalmar län. Summering av de senaste tio årens olika viktigaste initiativ visar även att tiden är mogen för en djupare och mer aktiv dialog om Böda och Hornsös framtid. Dessa samtal måste givetvis även inkludera regionen, länsstyrelsen och berörda kommuner.

Vi hoppas därför att du och ditt parti kan svara oss hur ni ställer er till dessa förslag och tankar. Förhoppningsvis kan det bli början på en konstruktiv dialog kring möjligheten att stärka och utveckla såväl biologisk mångfald, som friluftsliv och länets landsbygd utifrån dessa två ekoparkers stora potential.

Trevlig sommar!

Östra Småland och Öland den 3 juli 2020

Föreningen Smålands flora

Tomas Burén

(070 - 356 46 97 eller

tomas.buren@netatonce.net)

Föreningen SydOstEntomologerna

Mats Lindeborg

(070 - 372 96 40 eller

mats.a.lindeborg@gmail.com)

Naturskyddsföreningen i Kalmar län

Jan Herrmann

(070 - 678 19 89 eller

jan.herrmann@lnu.se)

STF Kalmar Lokalavdelning

Roland Enefalk

(0480 - 136 82 eller

stfkalmar@stfturist.se)

Ölands Botaniska Förening

Ulla-Britt Andersson

(070 - 536 78 36 eller

ullabritt.oland@gmail.com)

Ölands Ornitologiska Förening

Olof Persson

(0733-912499 eller

olof.n.persson@gmail.com)

Östra Smålands Ornitologiska Förening

Åke Nilsson

(070 - 461 49 38 eller

nilsson.ake@hotmail.com)